ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ
ՍԲ. ՓԻԼԻՊՈՍԻ
ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
ՄԵԾԻ ՏԱՃԱՐԻ
ՄՈՆԹՐԻԵԱԼ

2067

յնպիսի շրջանի մը ուր անստուգութիւնը կ'իշխէ համատարած, ուր հոգեւոր ու բարոյական դարաւոր սկզբունքներն իսկ կը տատանին իրենց հիմերուն վրայ, եւ մարդկութիւնը խարխափելով կը յառաջանայ կեանքի մութ բաւիղէն, ո՛րքան սփոփարար է տեսնել թէ հաւատքի ջահ մը կը վառի փոքր ժողովուրդի մը փոքր մէկ գաղութին մէջ: Տաճա՛ր մը կը բացուի ահա, որուն հովանիին ներքեւ պէտք է որ սրբութիւնները պահպանուին, հաւատքը գործօն դառնայ, հայրերն ու մայրերը մխիթարուին ու զաւակները ուռճանան:

Տա՛ր Աստուած որ այս Տունը լուսոյ վառարան մը ըլլար մտքի ու հոգիի, եւ առաջնորդէր մեծերն ու փոքրերը սիրոյ եւ հաւատքի ուղիէն, որպէսզի կարենայինք կոչել զԱստուած «Հայր»:

Թո՛ղ Հայը Հա՛յ մնայ, հաւատացեալ ու լուսամիտ, այս Տան մէջ, ու այս Տան շնորհիւ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՍՐԲԱԶՆ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՑՆ ՀԱՅՈՑ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԱՆԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՐՈՒԱՆՑ ԱՄԱՆՈՒՏԵՆ ԱՌԱՔԵ-
ԼԱԿԱ, ՈՒՐԲ ՆՎԱՐԵՑՈՒՑ ՍՐՈՑ ԷՋՄԻԱԾՒՆ։

Գերաշնորհ Տ. Վազգէն Ա Եղիազարեան Յովսէփեան, Բարձրագոյն առաջնորդական Փոխանորդ հայոց ջրհեղեղի, Յաղուրմայր մեզոպոտամիայ Հայոց Թեմուն Հայոց եւ Հայաստանեայց Հիւսիսային Թեմերու, ողջոյն հայրական եւ օրհնութիւն հոգեւոր

Վճռած պատճառներէ ինքնաձեռք տալը օծումէ անդրադառնալ համարձակեցայ ես, որ յետ այսու պիտի հաւատանք քրտնդր ձեր չնչաձեռնած աշխատութեամբ ձայնկու երկնային մխիթարութիւն ու կեանքի քաղցրութիւն։

Կեցիր և Ձեր ծանօթները ծանոթ, պատուհան շատ տեղ պատ մըշ 20 մետրանոցի պր ծղ։ Արդարեղէն կրնար ծղրտալ ըլլալ ձեր երկրագործութեան եւ ազգային ապրելու ձեր ծրագրած աշխատանքով և ձեզ ալ քանի մը տարիներով ձեր հայրենակիցներով։

Պատահած է պր ծղ ծանօթ Սպար Պողոսի ծանօթ, գրկեցիր ան պրանձերի մէջ ձեր երկրագործութեան կը ծանրանայ ձեզ գործադրած ծանօթագրութեան և ծաղատանայ մեր հաւատացող ծրագրերուն ծանրանայ ոգին հայասանեայց Սպար երկրագործ ծանրանայ ան ալ ազգին և անդր շատով հայրենիքին ու կը ծրագրած աշխատութեան և երկրագործ ծանրը։

Թող Կատարած յաջող ընթ ու ծանօթ պատի ձեր Աշխարհի ձեր ծանրը և ազգասիրութ բարեկիր իր ընդունելը ձեզի ազգասիր։

Պար Պողոս Սպար երկրագործելը և Սեր ծպրտած գրկեր ձեզի ազգէ ազգի ծպրտանր և լեր ծղ ծանրագրելը։

Մեր ծրագրելը ևս ձեզ ընդունելով ու ծպրտանր ձեր երկրին մեծ ծանօթագրելը, ծպրտանրով գրանալը, որ ան ազգի ու ծպրտի մեր հաւատարմութեան և կեանքի մէջ։

„Ընծայեցի և ապրեր երկար" և „երկարակեցութիւնը ծանօթ ազգի առ ձեզ" / Երկր. ԻԲ. 15 / ամէն։

Վազգէն II
Կաթողիկոս

Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Կաթողիկոս
Ամենայն Հայոց

Տուաւ Հռիփսիմէ Մայրի
1970 Յունուարի ամսի
6/19 ուրբաթ Հայոց Ա3ՀԹ,
Իջմիածնի Մայր Տաճարին։
Կտր. 605

Յունիս 27, 1970

PHOTO NOURHAN ÇANKUL

Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

ԳԵՐ. Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Առաջնորդ Հիւսիսային Ամերիկայի
Արեւելեան Թեմի

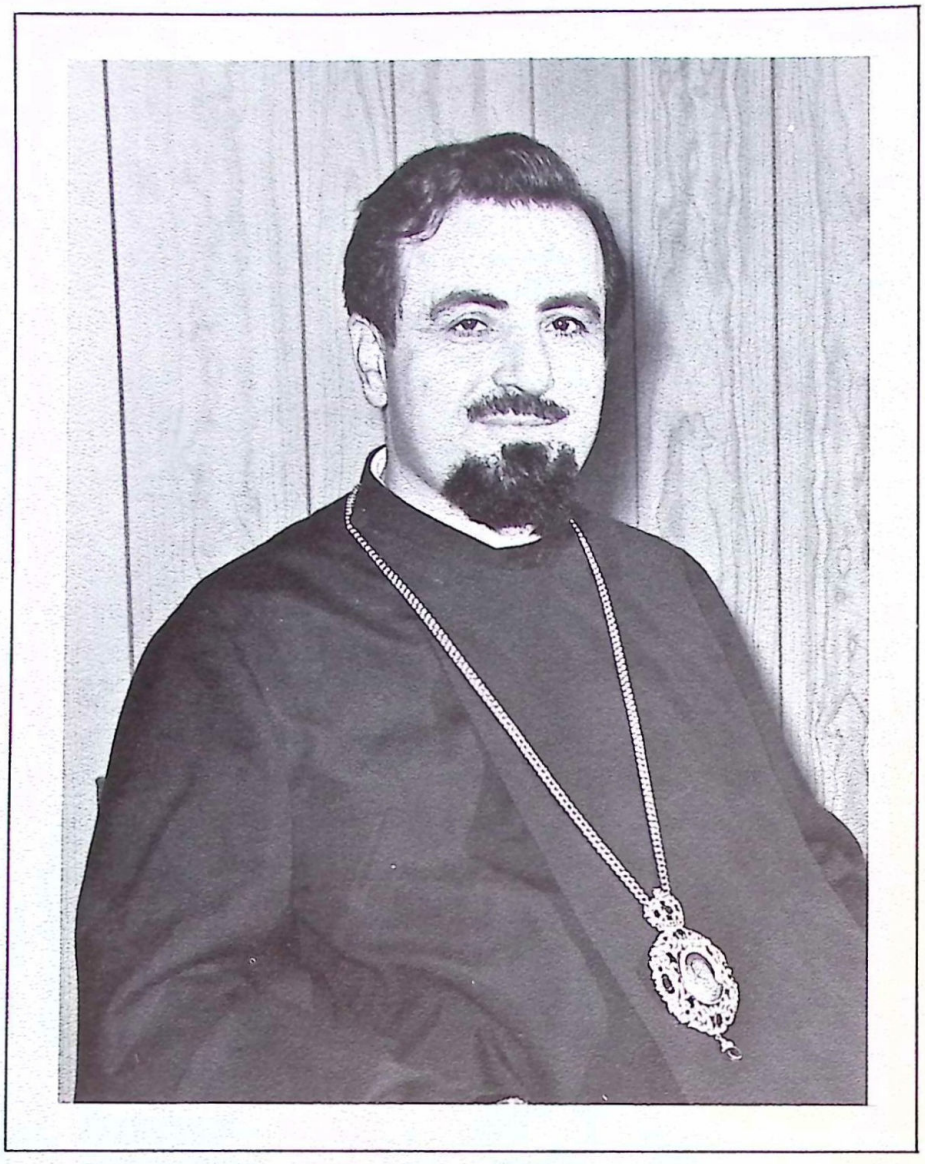
Վերջին երկու տասնամեակի ընթացքին, Գանատայի Մոնթրէալ քաղաքին մէջ հնուց կայք հաստատած փոքրաթիւ մեր ժողովուրդը հետզհետէ իր մէջ հիւրընկալեց բազմաթիւ եկուոր արեւնակիցներ, որոնք բերին նոր կորով ու եռանդ եկեղեցական ու ազգային կեանքի առաւել եւս կայմակերպման ու բարգաւաճման համար:

Ուրախալի է որ այդ կեդեգիկ առաջադրութիւնը պատուարեր կերպով իրականութիւն դարձաւ Մոնթրէալի մեր բարեպաշտ եւ հայրենանուէր ժողովուրդին համար:

Ջերմապէս կը շնորհաւորենք Ձեզ, Մոնթրէալի Հայց. եկեղեցւոյ հովիւն ու Խնամեալ Ժողովուրդը, յարակից մարմիններն ու համայն պարագաճանաչ անդամները համայնքին: Սրտագին կը մաղթենք որ անոնք տեւապէս միասին մտածելով, միասին գործելով, կարենան ոչ միայն պայծառ պահել եկեղեցին եւ հոգալ անհրաժեշտ կարիքները համայնքային կայմակերպեալ կեանքին ու դպրոցին, այլ նաեւ մշտեռանդն աշխատելով դարկ տուած լլլան Հայ մշակոյթի ծաղկումին ու տարածման:

«Տէր սիրեցի պվայելչութիւն տան քո. եւ վտեղի յարկի փառաց քոց» երգելով՝ Թող փառաւորուին մեր դաւակները Մոնթրէալի քաղաքին եւ շրջակայքին:

Սիրոյ ողջունիւ
ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

ԳԵՐ· Տ· ՎԱՉԷ ԵՊՍ· ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ
Գանատայի Հայոց

Հոգևբին մխիթարուած սրտակից կ՚ողջունեմ Զեզ նորահաստատ հաւատացեալք Մոնթրէալի։ Հրաչքի համազօր իրականութեան առջեւ է որ կը գտնենք մենք դմեզ։ Հայ ժողովուրդի տարաբախտ պատմութեան ամբողջ չրջանին ոչ մէկ պատուէր այնքան յոյժ արձանագրած է այնքան կարճ ժամանակամիջոցի մէջ որքան Մոնթրէալի պատուէրը։

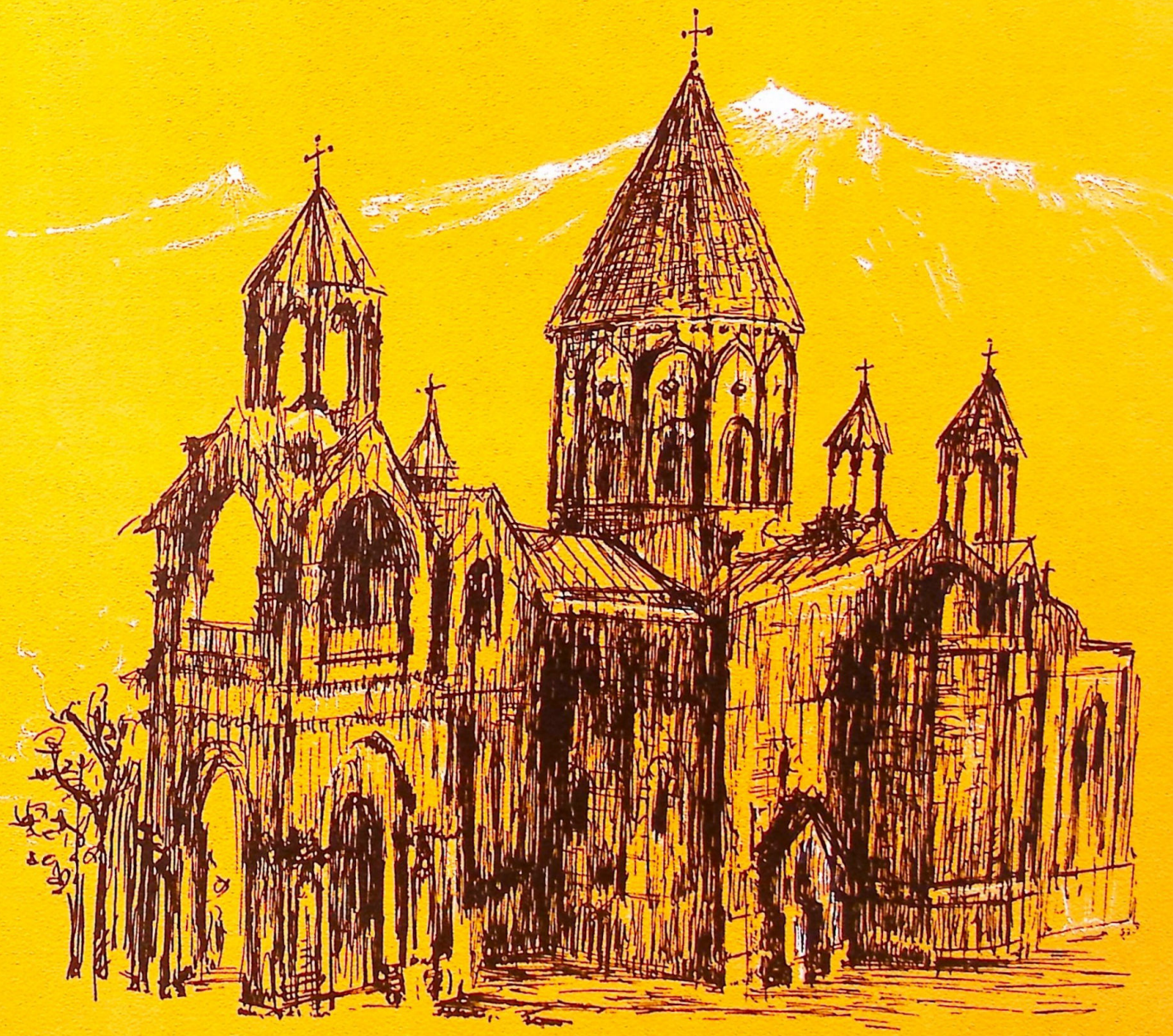
Արդարեւ սա 15 տարիներու ընթացքին տիրացանք կալուածներու, ունեցանք մեր փառաւոր տաճարը եւ հուսկ ապա մեր ըղձալի իւրովի դպրոցը հանդիսացաւ ամենօրեայ դպրոցի իրականութիւնը։

Ուրախութեամբ կը հաստատենք թէ յաւերժ մայրամուտի նշոյլներ միայն մնացած են պատուէրէս ներս։

Կատարած վեր է թէ մանաւանդ այս երկիրներու մէջ եկեղեցին ալէտք է դառնայ մեր կրօնական, ազգային, կրթական եւ ընկերային կեանքին կեդրոնը։

Եկեղեցական թէ աշխարհիկ կարմակերպութեանց առաջնորդներէն կ՚արհկալենք ըլլալ ողջմիտ, չրջահայեաց, համբերատար, հանդուրժող, հաւատաւոր ու ազօթող, պատուէրիս կատարումն այս չրջանին։

ՎԱՉԷ ԵՊՍ· ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Սուրբ Էջմիածինը, միայն հայ ժողովուրդին չի պատկանիր, այլ ան կը պատկանի ամբողջ քրիստոնէութեան, որովհետեւ ան ծառայեց քրիստոնէութեան տասնվեց դարեր, ան դիմադրեց Քրիստոսի Յշխամիներու յարձակումներուն, առանձին ու անօգնական: Ան կը մնայ իբրեւ քրիստոնէական հաւատքի միջնաբերդ մը, աշխարհի հեռաւոր մէկ մասին մէջ, մինչեւ այսօր:

Սուրբ Էջմիածինը կը պատկանի բոլոր հայերուն անխտիր, եւ յատուկենապէս: Ոչ մէկ հայ չի կրնար բաժնուիլ Մ. Էջմիածինէն, ինչպէս Մ. Էջմիածինը չի կրնար բաժնուիլ ոչ մէկ հայ հաւատացեալէ:

Մենք մէկ ժողովուրդ ենք մեր հաւատով, մեր քրիստոնէական Սուրբ Հաւատով, բազում դարերու կնիքով: Մեր ժողովուրդը, հոգիով վերածնած Սուրբ Էջմիածինով, այսօր վիրկութեան ու կենդանութեան ափին է հասած Մ. Էջմիածնի օրհնութեան ներքեւ:

Մոնրէալ, Յունիս 1968 — ՎԱՉԳԻՆ Ա.

L'honneur d'être la première église du monde revient à Etchmiadzine, nom de l'Eglise-mère de l'Eglise Arménienne. Elle est située dans la belle vallée de l'Ararat à environ 15 milles de Erevan, capitale de l'Arménie.

ETCHMIADZINE signifie " Là où le Fils Unique est descendu ". Selon la tradition Saint Grégoire — l'Illuminateur eut une vision dans laquelle Jésus-Christ lui apparut et lui demanda de construire une église à cet endroit. Ce que Saint Grégoire fit; la structure en était terminée en l'an 301, durant le règne du roi DERTAD.

ETCHMIADZINE est le siège du Catholicos, Chef Suprême de l'Eglise Arménienne. Saint Grégoire-l'Illuminateur en a été le premier occupant. Il y en eut 130 depuis. Le Catholicos actuel VASKEN Ier, a été élu en 1955. Les Catholicos sont élus à vie par des délégués des églises Arméniennes du Monde entier.

The honour of being the first Christian church in the world goes to Etchmiadzin, name of the Armenian mother church, located in the beautiful Ararat valley, some fifteen miles distant from Erevan Capital city of Armenia.

Etchmiadzin means " where the only begotten Son descended ". It is told that Gregory the Illuminator saw a vision in which Jesus came down to earth and said, "Build me a church there". This a did and the structure was completed in the year 301 A.D. during the reign of King Dertad.

Etchmiadzin is the home of the Catholicos, head of the Armenian church. Gregory the Illuminator was the first to occupy this sacred seat and since his time there have been 130 Catholici. The present one is Vasken I, who took office in 1955. The Catholicos serves for life and new one are elected by delegates from Armenian churces the world over.

Սիրելի ժողովուրդ, ձեր չինուելիք նոր եկեղեցւոյ համար ես բերի Սուրբ Էջմիածինէն խաչքար մը, որ պիտի զետեղուի բեմի ճակատին: Ահա ատիկ Հայաստանի ամուր քարէ վրայ քանդակուած հայկական ոճով խաչքար մը, զոր կ'ուզեմ այսօր յանձնել Սրբազանին և Շինութեան Յանձնաժողովին: Թող ձեզի համար հիմքը դառնայ եւ խթանաւանք՝ ձեր գործի յաջողութեան համար: Ընդունեցէք զայն մեր օրհնութիւններով հանդերձ:

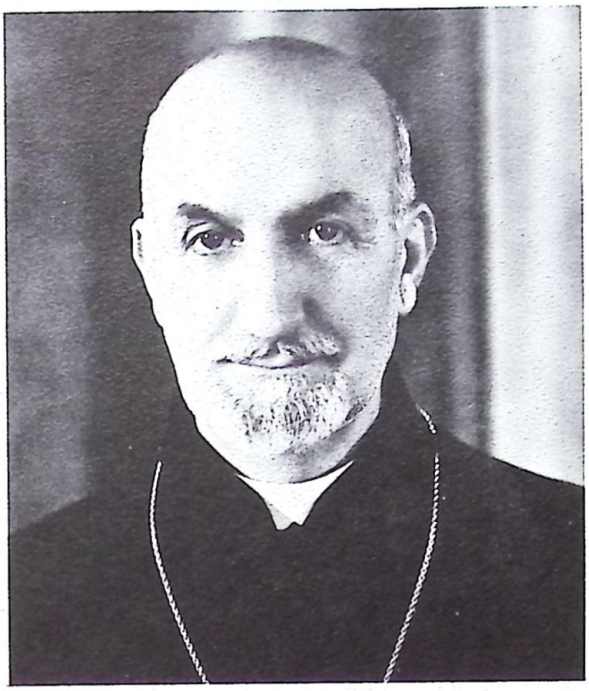
ՎԱԶԳԷՆ Ա.

Մոնթրէալ, Յունիս 2, 1968

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Մոնթրէալի Մայր Տաճարը

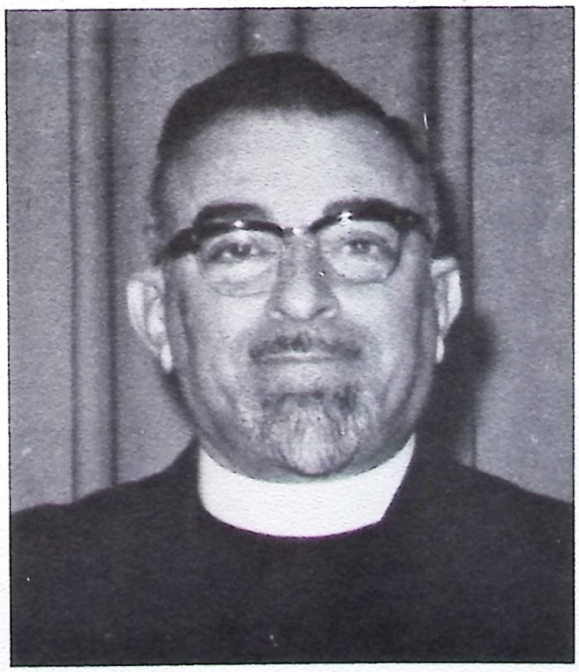
Արժ· Տ· Զգօն Քհնյ· Զարխուֆեան

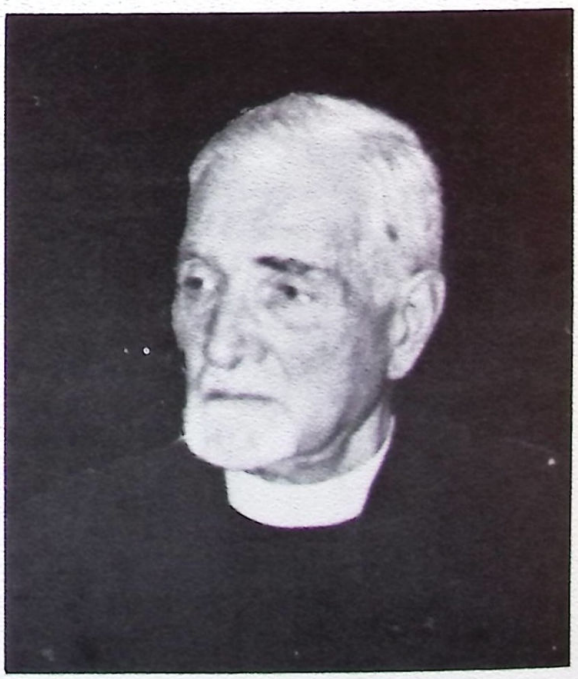
Հոգշ· Տ· Վազգէն Վրդ· Թաթոյեան

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ ՈՐՈՆՔ ԾԱՌԱՅԵՑԻՆ ԻՔՐԵՒ ՀՈՎԻՒ

Արժ· Տ· Ղեւոնդ Քհնյ· Փափազեան

Արժ· Տ· Մամբրէ Քհնյ· Պիպէոեան

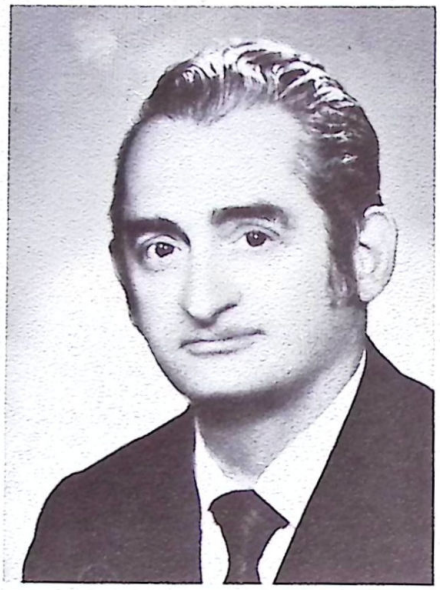

Ազնիւ Մոնթրէալահայ,

Փառաւոր եկեղեցւոյդ Օծման այս հոգեպարար եւ ուրախ առիթով, հարկ է որ վիտակցի բազումդարեայ Արարչիդ ու Նահանգիչդ աղջեւ թէ բազմադարեան ու սրբազան ուխտդ է որ կը նորոգես՝ մնալու համար հարազատ զաւակը ստեղծագործ Ազգիդ, եւ անբաժանելի ու հաւատաւոր գինուորեալը կեանքիդ միակ Առաջնորդին։

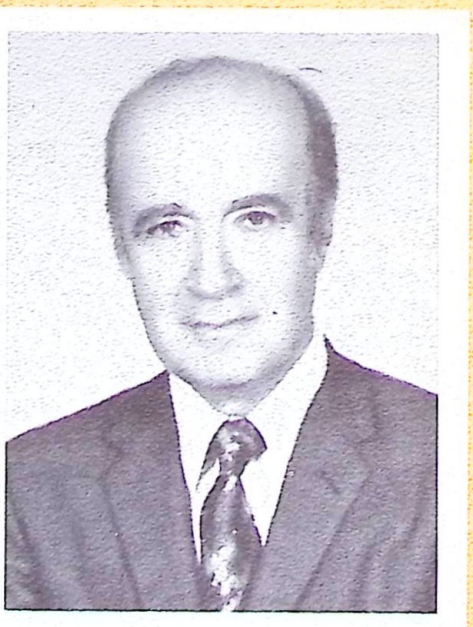
«Կեցո՛ Տէր զժողովուրդս քո եւ Օրհնեա՛ զժառանգութիւնս քո, հովեա՛ եւ բարձրացո՛ զնոսա յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան»։

Կիւրեղ Ծհիշ. Եփէնեկեան
Հոգեւոր Հովիւ

Ահա այն ազգակիները որոնք, պարերու ընդմէջէն ապահոված են հայ ժողովուրդի յարատեւումը, եւ այսօր, անգամ մը եւս, իրակատարութիւն դարձած են մոնթրէալահայութեան համար։

Վահէ Քէքլի
Ատենապետ Ծխական Խորհուրդի

Այսօր, բոլորս անխտիր կը հրճուինք եւ կը հպարտանանք ներկայ ըլլալով մեր պանծալի եւ փառաւոր Մայր Տաճարի օծման արարողութեանց։

Այս մեծ յաջողութիւնը կը պարտինք ձեր ընծայած նիւթական եւ բարոյական աջակցութեան, որուն համար Յանձնախումբս անգամ մը եւս իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլորիդ։

Ժիրայր Քունէէրեան
Եկեղեցաշինութեան Յանձնախումբի Ատենապետ

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ՄՈՆԹՐԷԱԼԻ ՄԷՋ

Կ՚ըսուի թէ՝ քաղաքակիրթ աչխարհի որեւէ բազմամարդ քաղաքի մէջ կարելի է հայ մը գտնել։ Եթէ ճշմարտութիւն կայ այս ասացուածքին մէջ, ուրեմն պէտք է փնտռենք ինչո՞ւ եւ երբ իրականութիւն դարձաւ այս ասացուածքը։

Մասնաւորապէս մեզ հետաքրքրողը այն է թէ առաջին հայը ո՞վ էր եւ երբ հաստատուեցաւ Մոնթրէալի մէջ։ Ձուննենալով որեւէ պրատ պատմութիւն այս մասին, ստիպուած ենք յենիլ բերանացի վկայութիւններու։

Մեզի տրուած վկայութեանց համաձայն, 1908ին միայն վեց ամուրի երիտասարդներ, Սեդրակ Հազարեան, Հրանդ Ալլահվերդեան, Յոսրով Մելքոնեան, Տիգրան Հազարեան, Խաչիկ Թաթիկեան, Օհաննէս Թաթիկեան հաստատուած են Մոնթրէալ։ Մինչեւ 1914, Քվիէն, Բալուէն եւ Վանի չրջաններէն ուրիշ երիտասարդներ եկած էին՝ մօտաւորապէս 12 հոգի, դրամ խնայելու եւ երկիր վերադառնալու նպատակաւ, սակայն այդ կարելի չեղաւ առաջին համաշխարհային պատերազմի պատճառաւ։

Պատերազմի վերջաւորութեան՝ երբ նեղպաղթը բաղդատաբար դիւրին էր, Մոնթրէալցի հայերը իրենց ապատուած ազգականներր կամ բարեկամները բերին եւ Մոնթրէալ ունեցաւ գաղութի մը կոչիր՝ մօտաւորապէս 50 հոգիով։ Դժբախտաբար, 1922ին պանատական նեղպաղթի օրէնքները այնքան խստացան որ անկարելի եղաւ գաղութին աճումը։

Ցաջորդ 30 տարիներու ընթացքին հայերու թիւը գրեթէ անփոփոխ մնաց։ Սակայն հաստատուածներէն ոմանք փոխադրուեցան Միացեալ Նահանգներ։ Այսօր առաջին 50 հայերէն հազիւ քանի մը հոգի մնացած է Մոնթրէալի մէջ։

Հոս կ՚արժէ նշանակել թէ՝ այս յիսուն հոգիներց համայնքը ունէր հայ լեզուի դասընթացք փոքրերու համար, առաջին ուսուցիչն էր Տիկ. Արմինէ Մելքոնեան, կը կազմակերպէին տարեկան մէկ ձեռնարկ եւ դաշտոնացութիւն մը։ Եկեղեցական պաշտամունքի համար տարին երկու անգամ Նիւ Եորքի առաջնորդարանի կարգադրութեամբ այցելու Քահանայ մը կուգար Ս. Պատարագ մատուցանելու համար։ Մոնթրէալի մէջ առաջին անգամ Ս. Պատարագ մատուցած է Արժ. Տ. Զոհն Քահանայ Զարիւնեան։

Այս կայուն եւ լճացած վիճակը սկսաւ բեկանել 1952ին՝ հայ օրիորդի մը Օր. Մաքրիկ Պաղտասարեանի պետական պաղթականական օրէնքի համաձայն Ցունաստանէն պաղթելովը։ Ասոր յաջորդեցին նոյնպէս Ցունաստանէն չորս ընտանիքներ, ապա 36, 40, 56 եւ 90 երիտասարդներ եւ ընտանիքներ եւ մինչեւ 1958 Մոնթրէալ ունեցաւ 600 անդամ։

Շնորհիւ Նիւ Եորքի առաջնորդարանին կարգադրութեան կարելի եղաւ եկեղեցական արարողութիւններ կատարել ամէն կիրակի։

1955ին Պոլսոյ մէջ պատահած քաղաքական դէպքը պատճառ եղաւ որ 70ի մօտ երիտասարդներ ժամանեն Մոնթրէալ որոնց միացան իրենց ընտանիքները։ Պոլսահայերու Գանատա պաղթը կը չարունակուի մինչեւ օրս։

Եղիպտոսի անորոշ քաղաքական վիճակը ստիպեց որ մեծ թիւով հայեր արտագաղթեն։ 1962ին Գահիրէի Գանատական դեսպանատան կից հաստատուեցաւ պանատական պաղթականներու պրասենեակ մը։ Սրտ միջոցաւ հոծ թիւով հայեր պաղթեցին Գանատա մեծամասնութեամբ հաստատուելով Մոնթրէալ։

Յունաստանէն, Պոլիսէն, Եգիպտոսէն եւ Միջագետք Արեւելքի այլ երկիրներէն գալիք հայերու թիւը տարօրէն կը հասնի աւելի քան 12,000ի:

Անցեալ 30 տարիներու ընթացքին եկեղեցական արարողութիւնները կը կատարուէին Մ. Յովհաննէս Աւետարանիչ Անգլիքան եկեղեցւոյ մէջ:

Հայերու հոծ թիւով ժամանման եւ հաստատման պատճառաւ կարմուեցաւ եկեղեցւոյ հովանաւորութիւնը վայելող կազմակերպութիւններէ զատ, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, Հայկ. Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը եւ իր հովանաւորութիւնը վայելող Հայ Մարմնամարզական Ընդհանուր Միութիւնը, Պոլսահայերու Միութիւնը եւ Թէքէեան Մշակութային Միութիւնը:

Թէքէեան Մշակութային Միութիւնը եւ Պոլսահայերու Միութիւնը ունին իրենց սեփական չէնքերը:

Գանատայի ամբողջ պատութը ներառնալ Մոնթրէալ, վարչական եւ կրօնական տեսակէտով ենթակայ էր միշտ Նիւ Եորքի Առաջնորդարանին, բայց 1959ին խումբ մը հայեր բաժնուեցան Մայր Եկեղեցիէն: Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ պետական օրինական ճանաչման դիմումնագիրերը տարագրեցին 1957ին պատութիս հետեւեալ անձերը — Խաչիկ Շերոյեան, Ալպէրտ Գոճոյեան, Զարեհ Զարխուկեան, Երուանդ Բաղդասճեան, Գերովբէ Պտուկեան, Եղինէ Գարիպեան, Վահան Տիրատուրեան, Թորգոմ Ուլուսեան, Ազատ Գալրաքճեան ձան Գոճոյեան:

Նկատի առնելով հայութեան տակաւ աս տակաւ բազմանալը Նիւ Եորքի Առաջնորդարանի թեմակալ առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի եւ Թեմական Խորհուրդի նախաձեռնութեամբ հաստատուեցաւ Գանատայի Եկեղեցւոյ փոխանորդութիւնը եւ 1967ին Գերշ. Տ. Վաչէ Եպս. Յովսէփեան նշանակուեցաւ առաջին Առաջնորդական Փոխանորդը, կեդրոն ունենալով Մոնթրէալ:

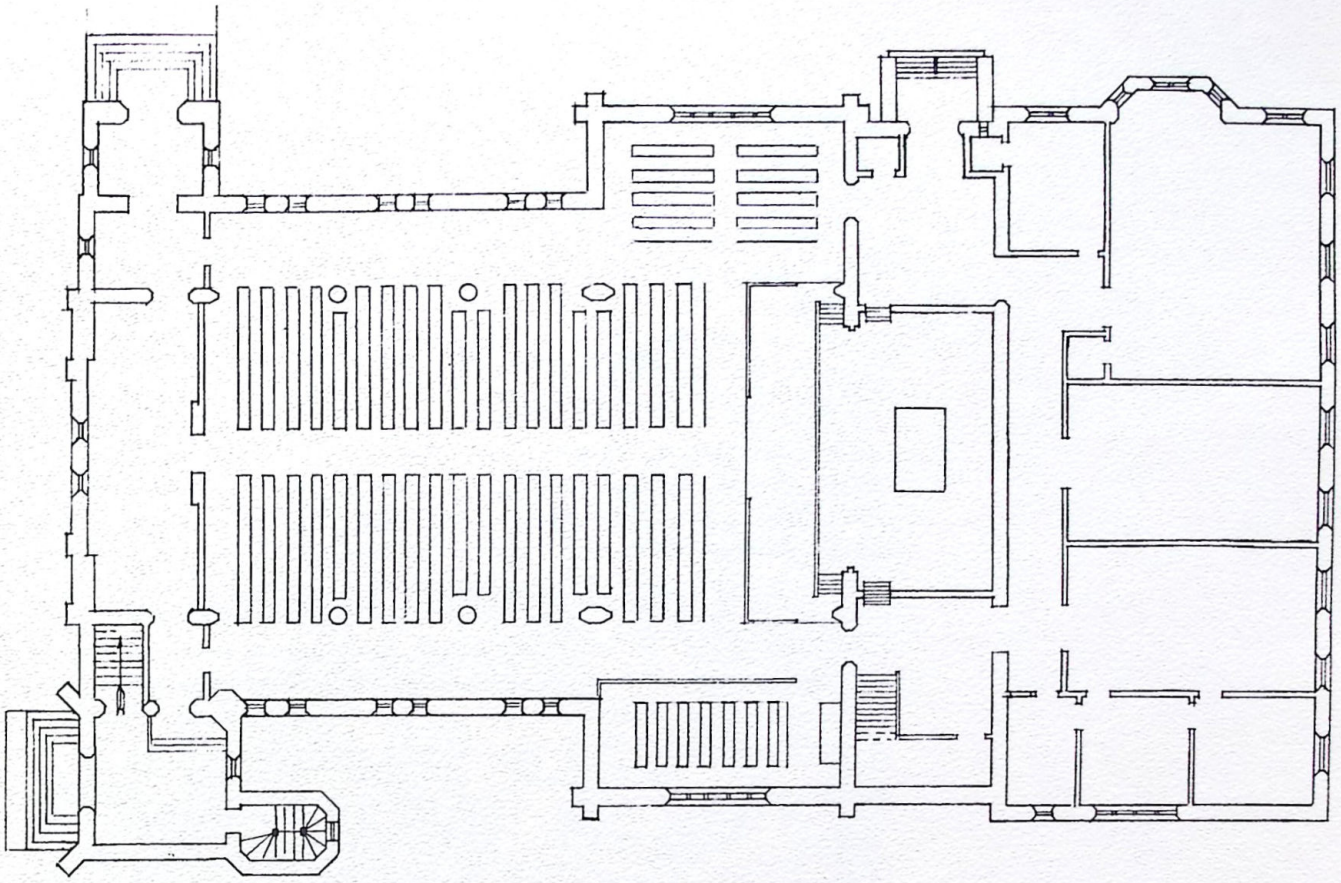
Յիշատակութեան խիստ արժանի եւ ամենակարեւոր պէտքն է այս շրջանին Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Հայրապետի Հովուապետական այցելութիւնը Մոնթրէալ Յունիս 1, 1968ին:

1970 Յունիս 22ին օրինաւոր կերպով ստորագրուեցան Ներկայ Եկեղեցւոյ գնման պայմանական վաւերաթուղթերը:

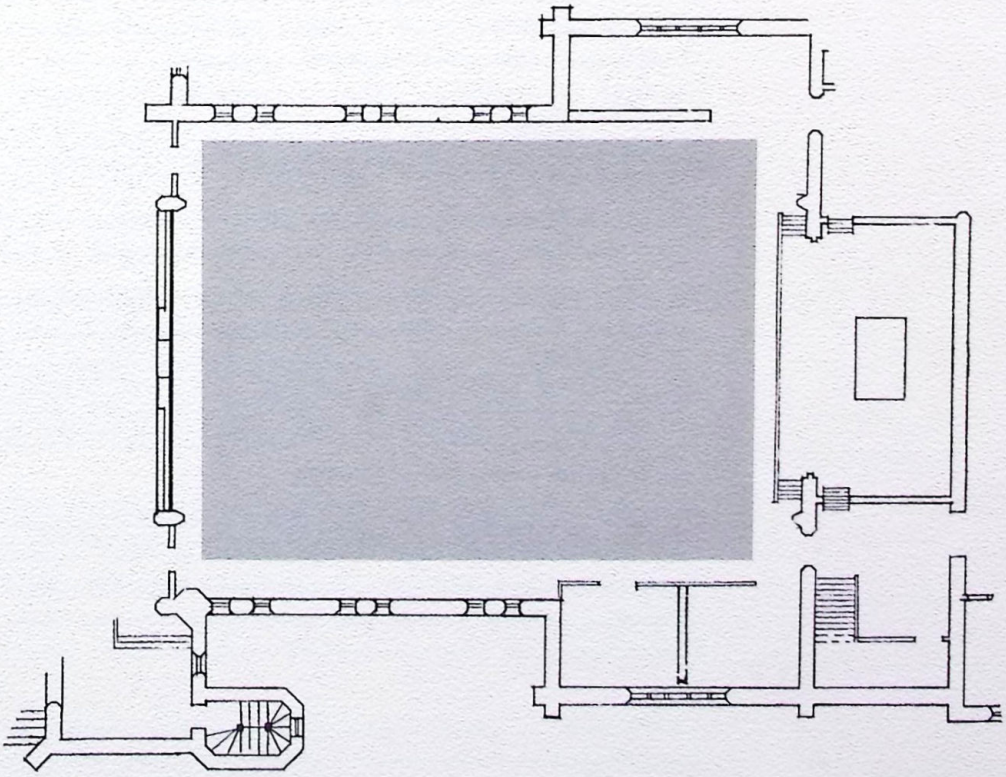
Իսկ 1970 Հոկտեմբեր 19ին, Հ. Բ. Ը. Միութեան նախաձեռնութեամբ կը բացուի ամենօրեայ հայ վարժարանը:

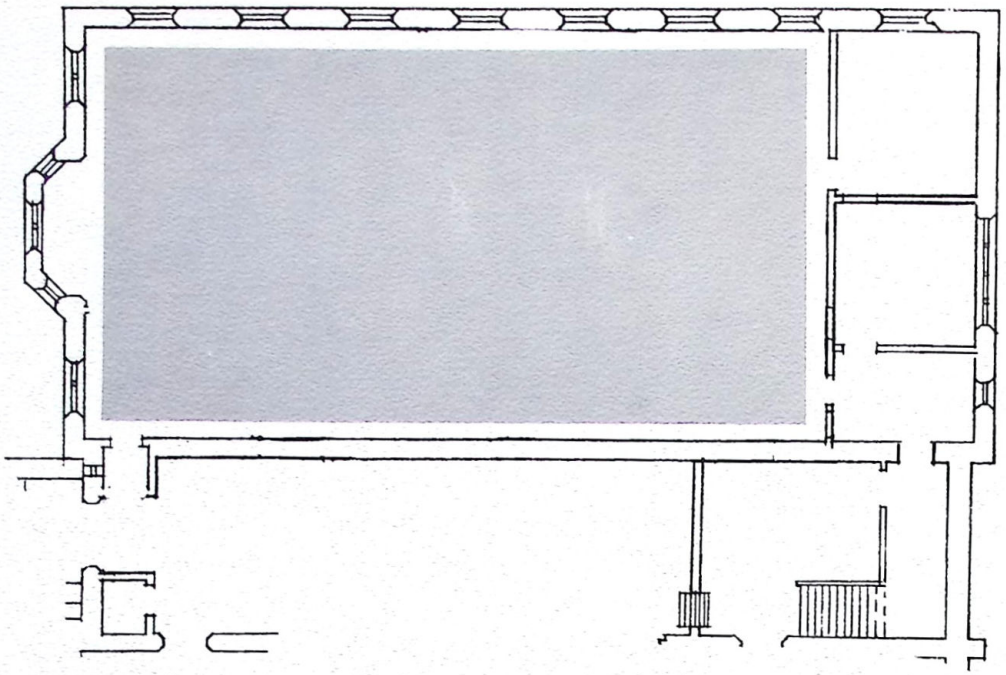
Ներկայիս հնարհիւ յաջողական նեղոպտիններու Մոնթրէալ պարձած է, պիտնականներով, վաճառականներով, արհեստաւորներով եւ արուեստագէտներով լի օրինակելի հայկական գաղութ մը ամբողջ ամերիկեան ցամաքամասին մէջ:

Մեզ Գանատան «Մօսաիք» մըն է պանպան ապրելու, կարելի է բան սա Մոնթրէալի հայութիւնը «Մօսաիք» մրն է արուեստահմանի հայութեան պանպան մասերուն, ինքնուրոյն կարողութիւններով, ձիրքերով, յոյսերով եւ ապագայ երդումներով:

ՅԱՏԱԿԱԳԻԾ
ՍՐԲ. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԸ

- Երկուշաբթի 22 Յունիս 1970, պաշտօնապէս պնուեցաւ Գանատայի Միացեալ Եկեղեցիներէն:
- Եկեղեցին կը կոչուէր՝ Ֆերմաունթ Սէյնթ Ճայլզ եւ կառուցուած էր 1930 թուականին:
- Եկեղեցին եւ յարակից չէնքը կառուցուած են 23 հազար քառակուսի ոտք տարածութեան վրայ:
- 750 հաւատացեալներ կրնան նստած հետեւիլ արարողութեանց:
- Կայ վերնատուն մը մատմանղամ երկչախոսմբի համար:
- Խորանին կից պետեղուած է հսկայ երգեհոն մը:
- Կայ նաեւ չարժուն երգեհոն մը վերնատան յատուկ:
- Եկեղեցւոյ տակը կան՝ 600 հոգիի յատուկ ընդարձակ սրահ մը, բեմ եւ բաժանումներ, ինչպէս նաեւ խոհանոց մը բոլոր սարքաւորումներով: Սրահը կարելի է նաեւ գործածել որպէս մարզասրահ:
- Եկեղեցւոյ յարակից չէնքին մէջ կան բաւական ընդարձակ երկու սենեակներ որոնք կրնան գործածուիլ հաւաքոյթներու եւ ժողովներու: Կան նաեւ ուրիշ սենեակներ որոնք յատկացուած են դասական մարմիններու, Շաբաթօրեայ Հայ Դպրոցի եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամինօրեայ Մանկապարտէզին, Սրբազան Հօր, Տէր Հօր եւ քարտուղարութեան պրասենեակներուն:
- Շէնքին երկրորդ յարկին վրայ կան 300 հոգի պարունակող սրահ մը իր չարժուն բեմով եւ բաժանումներով, կոկիկ խոհանոց մը եւ երկու սենեակներ որոնք յատկացուած են մանկամսուրի:
- Եկեղեցւոյ դանգակատունը չորս սենեակնոց յարկաբաժին մըն է: Զանգակատունէն կարելի է հայկական մեղեդիներ նուագել:

ՆԻՒԵՐՈՒՆԻ ՀՈՐՁՈՒՐԴԻ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏՆԵՐ՝

Ողբ. Խաչիկ Շիրոյեան

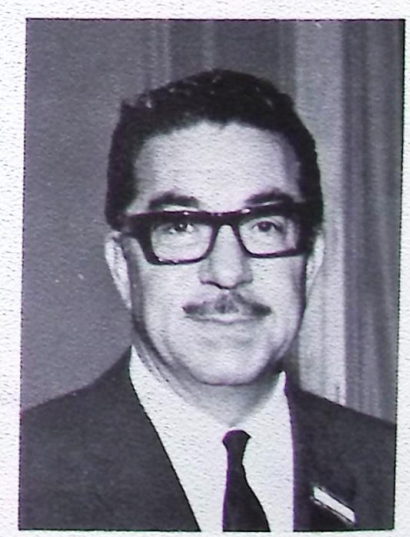
Վարդան Շեփրէր

Յակոբ Քէսրէճեան

Տոքթ. Արթօ Տէմիրճեան

Երուանդ Շիւմաճեան

ԾԽԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նստած՝ ձախէն աջ՝ Նուպար Պապիկեան, Տէր Կիւրեղ Քհնյ. եպէ–
ւիէկեան, Գեր. Տ. Վաչէ եպս. Յովսէփեան, Վահէ Քէթլի

Ոտքի՝ ձախէն աջ՝ Գէորգ Ճանգուլ, Յակոբ Թագուրեան, Սուրէն
Թաշճեան, Միսաք Կուտսուգեան, Տիրան Օհանիէսեան, Վահէ Թաշ–
ճեան, Վահան Շահբեան

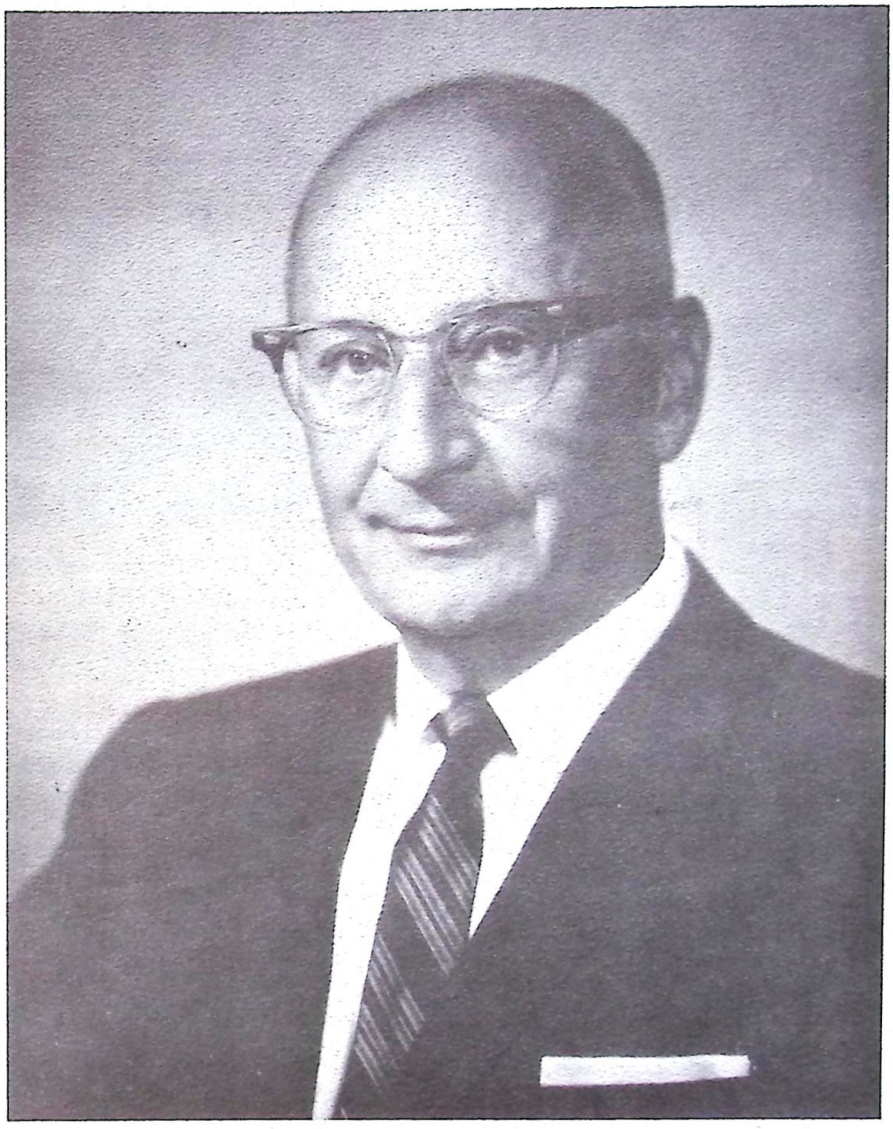

ԵԿԵՂԵՑԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Նստած՝ ձախէն աջ՝ Կայծակ Օղիկեան, Ժիրայր Գունբէքեան,
Յակոբ Քէսպէճեան, Արա Կէրիճեան

Ոտքի՝ ձախէն աջ՝ Արամ Կուտսուգեան, Սուրէն Թաշճեան, Տոքթ.
Արթօ Տէմիրճեան, Տիրան Օհանիէսեան

Բացականեր՝ Աշոտ Գարիպեան, Եդուարդ Գասապեան, Հայկ Մի–
սաքեան, Տոքթ. Արշաւիր Կէօճճեան, Նուպար Սուքիասեան

ՏԻԱՐ ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

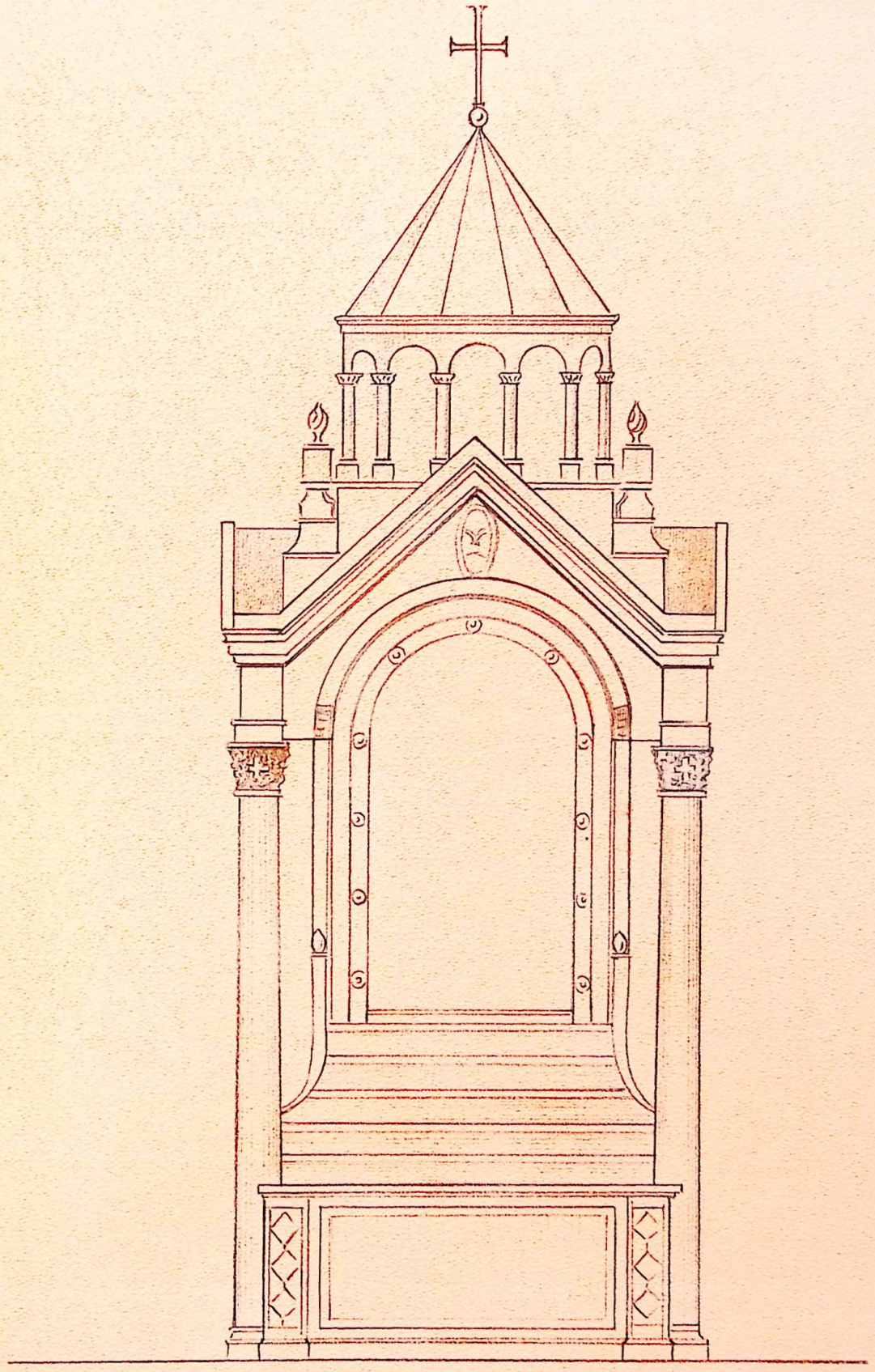

Պատուելէն ՏԻՒՐ ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ
Կնքահայր Մայր Տաճարի

(Կենսագրական հակիրճ նօթեր)

Պր. Գրիգոր Մազմանեան ծնած է Խարբերդի Հիւսէյնիկ վիլլը եւ եկած Ամերիկա 1903ին: Տարիներու ընթացքին, Պրն. Մազմանեան, չրնորհիւ կազուածներու առուծախի եւ մեծաքանակ առեւտուրին, դարձած է յաջող վաճառական մը: Ան տէր է 3 դատակներու եւ 7 թոռներու: Պրն. Մազմանեան 50 տարիներէ ի վեր եղած է նախկին ամերիկեան քաղաքացի մը եւ հաւատաւոր ծառայող մը իր ազգին, անդամակցելով Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ, Հ. Բ. Ը. Միութեան, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան, Ազատ Արմատիրներու Կրթական Միութեան եւ Հիւսէյնիկի Ուսումնասիրաց Միութեան:

Պրն. Գ. Մազմանեանի բարեբարութեամբ կատարուած է Ուսմերթաւանի Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ նորոգութիւնը, եւ բաժին մը Պէյրութի Թէքէեան Մշակութային կեդրոնին մէջ:

Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մայր խորանի նախագիծը

Մոնթրէալի հայ գաղութը տարիներ շարունակ կատարեց իր պաշտամունքը Անկլիկան Սրբ. Յովհաննէս Մկրտիչ Եկեղեցւոյ մատուռին մէջ որ սիրայօժար կերպով տրամադրուած էր մեր գաղութին:

Նստած՝ ձախէն աջ՝ Ժիրայր Գունթէրեան, Տէր Կիւրեղ Քհնյ. Եփէնկեան, Գեր. Տ. Վաչէ Եպս. Յովսէփեան, Բերովբէ Պտուկեան Անդրանիկ Հիւր

Ոտքի՝ ձախէն աջ՝ Վահան Գազանճեան, Վահէ Բէքլի, Յակոբ Զիլինկիրեան, Յակոբ Բէսքէճեան, Արամ Կատսուփեան, Տոբ. Արթօ Տէմիրճեան

ՕԾՄԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

HISTOIRE ABRÉGÉE DE L'EGLISE ARMÉNIENNE

L'Eglise d'Arménie reconnaît comme ses fondateurs, deux des douze Apôtres du Christ, Thaddée et Bartholomée.

En l'an 301, un événement d'une grande importance so produisit non seulement dans l'histoire de l'Eglise en Arménie, mais dans les annales de l'Eglise du Christ. Le christianisme qui, jusqu' alors n'avait connu que la persécution à travers le monde, venait d'être proclamé religion d'Etat en Arménie.

Un des inconvénients les plus sérieux auxquels faisait face l'Eglise était l'inexistence d'une écriture arménienne. Tous les textes devaient être lus en grec ou en syriaque. Après des recherches, des voyages et des consultations avec des savants, Mesrob, un érudit, ancien secrétaire de la cour du roi, qui avait quitté son emploi pour devenir moine missionnaire, composa un alphabet de 36 lettres dans lequel étaient représentés tous les sons de la langue arménienne.

En 450, Yasgerd II, roi des Perses, publia un décret ordonnant à tous les chrétiens d'embrasser le mazdéisme. Une révolte commença sous le règne de Vartan Mamigonian. Ce valeureux guerrier et ses hommes furent tués dans la bataille d'Avarair. La mort de Vartan fut une perte irréparable pour tous les Arméniens, mais la bataille d'Avarair sauva la nation et sa foi. L'Eglise arménienne commémore l'anniversaire de la bataille d'Avarayr et rend hommage aux héros qui sont tombés sur ce champ de bataille. C'est un des jours fériés les plus importants pour tous les Arméniens.

L'Eglise arménienne accepte les trois premiers conciles oécuméniques de Nicée, Constantinople et Ephèse où les dogmes et principes fondamentaux du christianisme avaient été déclarés et adoptés par toutes les Eglises.

L'organisation hiérarchique de l'Eglise arménienne comprend le Catholicos, chef suprême de tous les Arméniens, qui réside dans l'ancienne cité d'Etchmiadzine, le Catholicos de Cilicie, les Patriarches de Jérusalem et de Constantinople et les divers diocèces placés sous la juridiction des Catholicos et Patriarches. L'Eglise arménienne comprend deux classes de clergé: les prêtres mariés que l'on retrouve le plus souvent dans les paroisses, et les prêtres célibataires qui sont éligibles aux fonctions les plus hautes de la hiérarchie.

Depuis sa fondation, l'Eglise arménienne est demeurée autonome, elle participe cependant, au dialogue oeucuménique. Durant le septième siècle, avec l'arrivée des Arabes, l'hégémonie de l'Islam s'étendit sur l'Arménie. Elle se poursuivit encore sous la domination des Turcs après le quinzième siècle. Cependant, sous l'influence des Catholicos les Arméniens refusèrent de se convertir à l'Islam.

La foi des arméniens connut une épreuve dévastratrice durant la période de 1914 à 1918. Près de deux millions des Arméniens qui se trouvaient sous l'autorité turque, furent massacrés, et la plupart des survivants disséminés à travers le monde.

L'Amérique du Nord compte aujourd'hui environ 400,000 habitants d'origine arménienne. L'Eglise y possède deux diocèses. Le Diocèse de l'Est, officiellement connu sous le nom de l'Eglise de l'Amérique du Nord, contient 250,000 âmes, sa juridiction s'étend sur Cuba, le Mexique, le Canada, les Etats-Unis à l'exception de la Californie. Le diocèse de l'ouest constitué en 1928 compte environ 150,000 personnes. 21 nouvelles églises furent construites dans le diocèse de l'est, durant les 24 dernières années. Il existe 43 paroisses dans l'Est et 13 dans l'Ouest.

Au Canada, on compte 5 paroisses, pour une population d'environ 15,000. Celle de Montréal, la plus importante, Toronto, Hamilton, Ste Catherine, Vancouver.

BRIEF HISTORY OF THE ARMENIAN CHURCH

The Church of Armenia acknowledges as its original founders two of the twelve apostles of Christ, Thaddeus and Bartholomew.

In the year 301, there happened a most important event not only in the history of Armenia, but in the annals of the Christian Church. The faith which from the beginning had been relentlessly persecuted throughout the world, was proclaimed as the national religion of Armenia.

The man who made light shine in the land of Armenia, was St. Gregory, called the "Enlightener" or "Illuminator" of Armenia. He was formally elected as the supreme head of the Church.

The one serious disadvantage that the church labored under was the lack of an Armenian alphabet. All the scriptures had to be read in Greek or Syriac. One of the scholars of the time, Mesrob Mashtotz, a former secretary at the royal court, left his position to take the vows of the missionary monk. After searching, traveling and consulting with brilliant scholars, Mesrob composed an alphabet of 36 letters in which every sound of the Armenian language was represented.

In 450, Yazgerd II, king of Persia, issued a decree commanding all Christians to embrace Mazdeism. A violent revolt began under Vardan Mamigonian. Overwhelmed at the battle of Avarayr (451) Vardan was killed together with more than a thousand of his men. The death of Vardan was a severe loss for the Armenians but the battle of Avarayr saved the nation.

The Armenian Church celebrates the anniversary of the Battle of Avarayr and pays tribute to the heroes who fell on that field. Their memorial day is a major holiday for all Armenians.

The Armenian Church accepts the first three Ecumenical Councils of Nicea, Constantinople, and Ephesus, where the fundamental doctrines and principles of Christianity were declared and adopted by all churches. Its hierarchal organization consists of the Catholicos, the supreme head of the Armenian Church, who resides in the ancient city of Etchmiadzin, the Catholicate of Cilicia, the Patriarchates of Jerusalem and Constantinople, and various dioceses under the jurisdiction of the patriarchates and catholicates. The clergy of the Armenian Church are of two classes: the married clergy who are most often the parish priests, and the celibate priests who are eligible to rise in the ranks of the hierarchy.

The Armenian Church has remained autonomous to this day, but it is taking part in ecumenical dialogue. In the seventh century, the Arab hegemony over Armenia began and in the 15 century it was continued by the Turks. Nevertheless under the Catholici, Armenians refused to convert to the religion of Islam.

A near devastating blow was delivered to the Armenians in the period of 1914-18 when the Turks massacred nearly two million of the Armenian population under their rule, the survivors were scattered throughout the world.

The number of Armenians in North America today is about 400,000. The Church has two dioceses. The Eastern diocese, with a population of 250,000 known officially as the Diocese of North America, has jurisdiction over Canada, Mexico, Cuba, and all the United States except California. The Western Diocese was organized in 1928, and has jurisdiction over the 150,0000 Armenian population of California.

In the last 24 years, 21 new churches have been built in the Eastern Diocese. The number of parishes now total 43 in the east, and 13 in the west.

In Canada there are 5 parishes, Montreal, Toronto, Hamilton, St. Catharines and Vancouver with a population of 15,000.

ՈՆԹՐԷԱԼԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ԵԿԵՂԵՑԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆՆԵՐԸ

1950ական թուականներուն երբ մոնթրէալահայութեան թիւը սկսաւ նկատելիօրէն, ի մասնաւորի Յունաստանէն եւ Պոլիսէն, զգալնալ, բոլորին մտահոգութիւնը դարձաւ սեփական եկեղեցւոյ եւ հաւաքատարածքի մը հարցը:

Նկատի ունենալով այս չատ կենսական պարագան օրուան Միաբանութեան Առաջնորդ անդամները պլխաւորութեամբ իրենց առաջնորդին՝ Տէր Աստիկ Շերմայեանի, կը ծրագրեն գնել Փարք պուլուարին վրայ գտնուող երկու երկյարկանի շէնքեր այն մտածումով թէ յառաջիկային կարելի պիտի ըլլար այդ հողամասին վրայ կառուցանել եկեղեցի մը:

Արդարեւ տարուէ տարի մասնաւորաբար Եղիսաւոյն նոր ժամանակներով ուռճացող ու աճող այս գաղթօջախը հետզհետէ սկսած է զգալ եկեղեցւոյ հարցը որ անցած է գանազան փուլերէ: Շինելու կարծիքին յայտնուած են, ժամանակի կորուստն ու նիւթական դժուարութիւններ նկատի ունենալով, օրուան պետականութիւնը եւս արդելած են պատրաստ եկեղեցիի մը գնման պարագային եւ այլ ուղղութեամբ տարած են աշխատութիւններ:

Վերջապէս տարիներու աշխատութիւնները կը յանգին որոշ պարագաներու եւ 1964 Սեպտեմբերին, օրուան Միաբան Առաջնորդին առեղծապատ Տաքթ. Ա. Տէմիրճեան կարգ մը պարագիններ կը հրաւիրէ արտակարգ ժողովի մը, որուն պլխաւոր նիւթն էր սեփական եկեղեցի մը ունենալու հարցը: Այս ժողովը կը յանգի կազմութեանը ընդհանուրյն մարմինի մը, որուն պարտականութիւնը պիտի ըլլար եկեղեցաշինութեան հարցը ուսումնասիրել իր բոլոր երեսներով եւ իրագործելի առաջարկներ բերել: Այս մարմինը կոչուեցաւ Եկեղեցաշինութեան Յանձնախումբ, որուն անդամներն էին հետեւեալները՝ Տիկիններ՝ Ե. Գասպարեան, Ի. Հաղարեան եւ Ա. Թօփալեան: Պարոններ՝ Ս. Գանեմկր, Յ. Տէր Մկրտիչեան, Ն. Սուքիասեան, Վ. Ալթունեան, Յ. Քէսիպեան, Հ. կՀօչէրեան, Զ. Ասլանեան, Վ. Շէֆթէր եւ Ա. Թաւուքճեան:

1965 Յունուարին, Հիւսիսային Ամերիկայի օրուան առաջնորդ Գեր. Տ. Սիմոն Արք. Մանուկեանի Մոնթրէալ այցելութիւնը առիթ ստեղծելով, Միաբան Առաջնորդն ու եկեղեցաշինութեան Յանձնախումբը բացառիկ հաւաքոյթ մը սարքեցին հրաւիրելով բոլոր մարմիններու եւ քոյր միութիւններու վարչական անդամները, որու ընթացքին, Սրբազան Հօր թոյլտուութեան խօսքերէն ալ ոգեւորուած՝ կատարուեցաւ հանգանակութեան առաջին արշաւը՝ մօտ 37,000 տոլար: Այս առաջին կարեւոր չափելի քայլն էր դէպի եկեղեցաշինութիւն:

Այս թուականէն սկսեալ եկեղեցաշինութեան զաղափարը պարձաւ համայնքը յուզող թիւ մէկ հարցը, եւ ամէն տարի պիտի յայտարարուի Միաբան Առաջնորդները օգտակարին ամենակարեւոր նիւթը ըլլին պատ:

կազմուեցաւ Շինութեան Ենթայանձնախումբ մը որ պործին թէքնիք մասերովը պիտի զբաղէր, եւ գոյացան Տիկնանց Օժանդակ Մարմիններ, որոնց գլխաւոր պարտականութիւնը եղաւ զանազան ձեռնարկներ կազմակերպել նիւթական այլ միջոցներ ապահովելու համար: Այս ուղղութեամբ Տիկիններուն տարած արդիւնաւէտ աշխատանքը անոխտահատելի է: Եկեղեցւոյ ենթակայ բոլոր մարմինները եւս իրենց նիւթական եկամուտները գրեթէ ամբողջութեամբ տրամադրեցին Ակեսկեցաշինութեան Ֆոնտին:

Վերջապէս երկարատեւ բանակցութիւններէ յետոյ 1967ին ընդհանուր անդամական ժողովի որոշումով գնուեցաւ հողամաս մը Հանրի Պուրասա պողոտային վրայ:

1968 թուականը հանդիսացաւ այն բարեբեր տարին ուր Ամենայն Հայոց Հայրապետ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը տուաւ իր չնորհաբեր այցելութիւնը Մոնթրէալ եւ ստեղծեց օրհնաբեր խանդավառութիւն, ամբողջ ամայնքին մէջ: Վեհափառին օրհնաբեր ներկայութիւնը, հոգեշունչ խօսքերը եւ հողը օրհնելու արարողութիւնը մեծ հաւատք ներշնչեցին ժողովուրդին որ նորոգուած ջանքերով սկսաւ չարունակել եկեղեցաշինութեան աշխատանքները: Հանգանակութիւնները աւելի աշխուժացան ու նուիրատուութիւնները եղան աւելի առատաբուխ:

Ճարտարապետներու եւ ճարտարապէտներու յանձնախումբ մը, բաղկացեալ՝ Պ.Պ. Պ. Քիւչիւքէ, Կ. Շամլեանէ, Ա. Մարտիկեանէ, Կ. Օղիկեանէ, Հ. Միսաքեանէ, եւ Հ. Գրլճեանէ (Ամերիկա), որոնք մաս կը կազմէին նաեւ շինութեան յանձնախումբին, սկսաւ անձնուէր աշխատութեան, կառուցուելիք չէնքին յատակագիծը պատրաստելու համար:

Երբ Գանատայի Ազգայնորդական Փոխանորդութիւնը հիմնուեւ պաշտօնի կոչուեցաւ կորովի հոգեւորական՝ Գեր. Տ. Վաչէ Եպս. Յովսէփեան, եկեղեցաշինութեան հարցը ստացաւ նոր թափ եւ աշխատութիւններն ու հանգանակութիւնները զարձան աւելի եռանդուն:

Անցնող տարիներու հետ բնականաբար փոփոխութիւններ տեղի ունեցան, եկեղեցաշինութեան յանձնախումբին կազմէն ներս, եւ որպէս արդիւնաբերութեան պաշտօնը ստանձնեցին յաջորդաբար Տիար՛ Ս. Գունթէր, Ե. Շիշմանեան եւ Ժ. Գունթէրեան: Տոքթ. Ա. Տէմիրճեանի, Ա. Կոստանդեանի, Ս. Թաշճեանի, Տ. Յովհաննէսեանի, Ե. Գաոապեանի, Տոքթ. Ա. Կէօնճեանի, Ս. Մտեփանեանի եւ Ա. Գարիպեանի մասնակցութեամբ հետզհետէ զօրացած յանձնախումբը մեծ թափ տուաւ իր չանքերուն:

Աւետարանիկ Ս. Պատարագի
ընթացքին

Առաջին Քարոզը

Գեղեցիկ փաստաթուղթերու
ստորագրութիւն

Մինչ աշխատութիւնները կը շարունակուէին եկեղեցւոյ շինութեան հարցով, միւս կողմէ նկատի ունենալով ներկայ պժուարութիւնները սեփական եկեղեցիի մը կառուցման որ պիտի կատարուի երկար ժամանակի եւ նիւթական բարձրածախ դումարի, որպէսզի նաեւ նկատի ունենալ պատրաստ չէնքի մը պարագաները: Գլխաւորութեամբ Գանատայի Առաջ. Փոխանորդին Գեր. Տ. Վաչէ Եպս. Յովսէփեանի՝ Տէրբ Յ. Քէսթէրեան, Ա. Կուտսուզեան, Վ. Քէթիլ, Մ. Կուտսուզեան, Տօքթ. Ա. Տէմիրճեան, Տօքթ. Ա. Կէօնճեան եւ Ժ. Գանթէրեան անյապաղ կը լծուին փնտռելու յարմար եկեղեցի մը, որուն շնորհիւ կարելի բլլար այս հայախօս եւ տարուէ տարի աճող ու բազմազգ դպրութիւն ապրող եկեղեցական ու մշակութային աշխատութիւնները սկսիլ առանց յապաղումի:

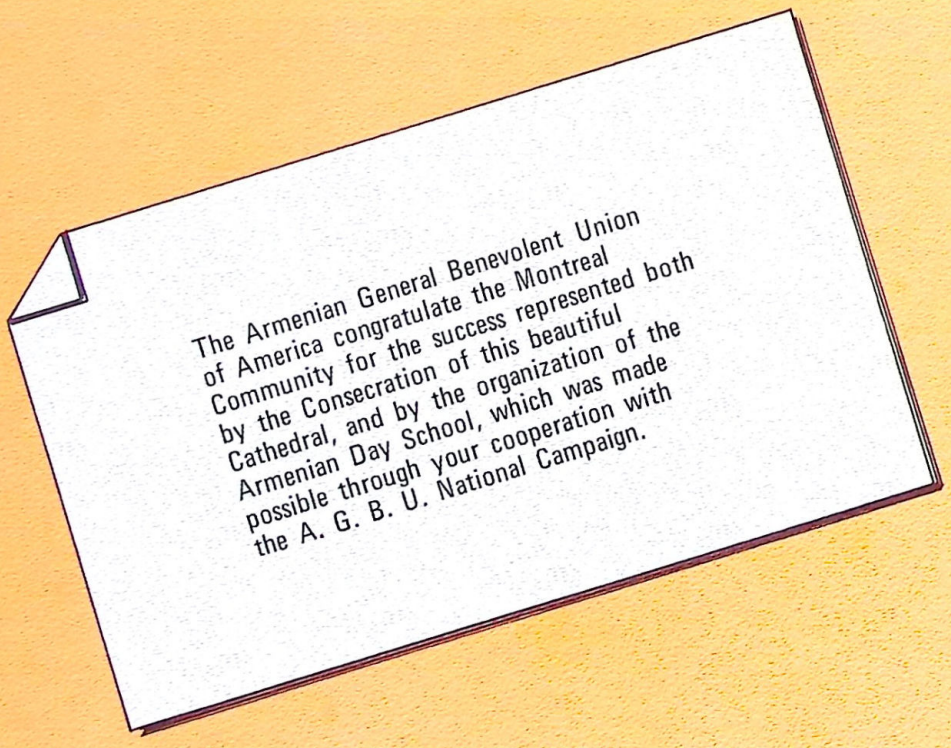
Երկարատեւ եւ պտղաբեր բանակցութիւններէ յետոյ Փետրուար 18, 1970ին կայացած ընդհանուր ժողովին միաձայն հաւանութեամբ կ'որոշուի պնդել Ութբլմոն քաղաքապետութեան լաւագոյն մէկ կէսբոնին վրայ կառուցուած հոյակապ Ակնթ Ճայլզ Եունայթըտ եկեղեցին: 250,000 տոլարի անհատաւտալի դումարի մը փոխարէն:

Այսպէս տարիներու մեղուաջան գործունէութեան եւ թափուած անխոնջ ջանքերու շնորհիւ հաւաքուած դումարին, մեր դնած հոպմատի փոխարէն Հ. Բ. Ը. Միութեան կատարած օժանդակութեան, ինչպէս նաեւ Ամերիկահայ տնիւ ազգասէրներու ալ նիւթական օգնութիւններով Յունիս 22ին վճարելով 100,000 տոլարի կանխավճարը կը ստորագրուին եկեղեցւոյ պաշտօնական վաւերաթուղթերը հետեւեալ անձերու կողմէ՝ Տիեական Խորհուրդի դիւանը Պ.Պ. Վ. Քէթիլ, Ն. Պապիկեան եւ Մ. Կուտսուզեան, Շինութեան Յանձնախումբէն Պ.Պ. Գանթէրեան եւ Կ. Օպիկեանի:

Մանթրէալահայութեան պատմութեան համար նշանակելի թուական մը որպէս, պիտի մնայ վերոյիշեալներէն որ տարւոյս Մարտ 29ի Ս. Զատկուայ Հրաշափառ Յարութեան օրը Գեր. Տ. Վաչէ Եպս. Յովսէփեանի ձեռամբ մատուցուած անդրանիկ պատարագին ներկայ գտնուող խումբերամ հաւատացեալներու աղօթքները խունկի ծուխերուն հետ դուլայ դուլայ հսկայ Տաճարին երկնակամարը բարձրանալով այդ օրէն իսկ կուտային այն երաչխիքը՝ թէ Մոնթրէալի հայ ժողովուրդը կը գտնուէր իր փառքի օրերուն սկզբնաւորութեան:

Արդարեւ այսօր գրեթէ վերջին տասնամեակին կատմուած այս պատմօջախը եւս կը տիրանայ իր սեփական Մայր Տաճարին, մշակութային իր կեդրոնով, որուն ծոցին մէջ ծնունդ կ'առնէր Հ. Բ. Ը. Միութեան նախաձեռնութեամբ ամենօրեայ հայ վարժարանը:

Այս առթիւ երախտաւոք կը յիշենք բոլոր այն ազգայիններու, որոնց ջանքերով՝ կ'իրականանար տարիներու երազը:

The Armenian General Benevolent Union
of America congratulate the Montreal
Community for the success represented both
by the Consecration of this beautiful
Cathedral, and by the organization of the
Armenian Day School, which was made
possible through your cooperation with
the A. G. B. U. National Campaign.

ԵԿԵՂԵՑԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՏԻԿՆԱՆՑ ՕԺԱՆԴԱԿ

Ոտքի՝ Հայկուի Շամլեան, Նատիա Շիրինեան, Սիլվա Գունքէր, Էլիզ Տէրվիշեան, Մատլէն Գունքէրեան, Արշալոյս Թավուճեան

Նստած՝ Սրբուհի Տէր Օհանիէսեան, Ալիս Մելգոնեան, Արտա Գույումճեան (ատենապետուհի), Աղաւնի Կուտսուգեան, Արաբսի Քէսքէճեան

Բացականեր՝ Արաբսի Գոճոյեան, Արշալոյս Պալքաճեան, Սիբարփի Խանճեան, Վարդուհի Եղիայեան, Մայտա Ալքուէեան, Սոնա Տէմիրճեան, Այտա Գարիպեան, Այտա Թամիկեան

ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ

Եւնիզէ Գարիպեան (Ատենապետուհի), Հայկուհի Կուտսուգեան, Արաբսի Ագնաւուր, Շուշան Բրուտեան, Սոֆի Պելկին, Հայկանուշ Կէրիճեան, Նարդուհի Գրիգորեան, Արշօ Մուրատեան, Մերսեդէս Սարաճեան

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ

Ձախէն աջ՝ Սերովբէ Գույումճեան, Արաքսի Ազնաւուր, կարօ Շահլեան, Արաքս Արքինեան, Նուրիան Ուզունեան, Սօսի Շահլեան, Գրիգոր Գրլեան, Արաւ Կուտսուզեան (Տնօրէն)

Բացականեր՝ Խորէն Տէտէեան, Վահէ Քէբլի

ՇԱՐԱԹՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԽՆԱՄԱԿԱԼ ՄԱՐՄԻՆ

Ժիրայր Այվատեան, Անդրանիկ Ջատրճեան, Վարդուհի Պալեան, Մկրտիչ Մէնէնճեան, Էլտա Աֆիպրիթեան, Անահիտ Էվրէնեզլ, Վարդանուշ Գարանֆիլեան

Բացակայ՝ Արաքսի Շիրոյեան

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պ. Ն. Իփէքճեան, Պ. Կ. Շամլեան, Տիկ. Ա. Արքիւեան, Պ. Ն. Ուզունեան (Ատենապետ), Պ. Վ. Փէքլի, Տիկ. Մ. Գունքէրեան, Օր. Ս. Շամլեան, Պ. Տ. Պալեան

Հ. Բ. Ը. Մ.ի Մոնթրէալի Աւետարեայ Մանկապարտէզ

ՇԱԲԱԹՆՕՐԵԱՅ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍՈՒՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Նստած՝ ձախէն աջ՝ Արաբսի Ազնաւուր, Էլտա Աֆֆիպրիքեան, Ժիրայր Այվատեան, Նարդունի Գըմգըմեան

Ոտքի՝ ձախէն աջ՝ Սեդա Արապեան, Վարուժան Թուճեան, Անահիտ Էվրէսէլ

Շաբաթնօրեայ վարժարանի աշակերտներէն խումբ մը

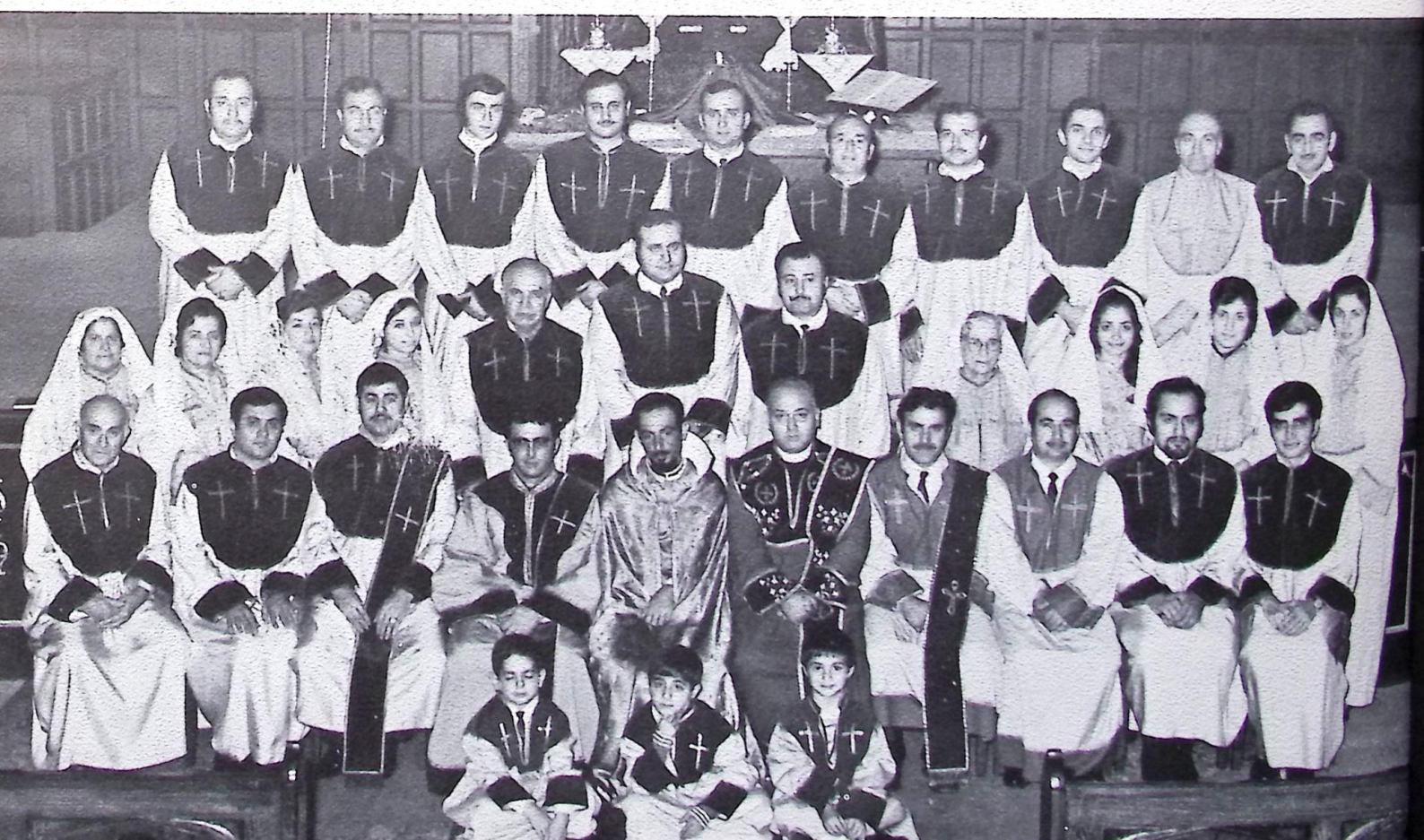
ՏԻԿ· Մ· ՋԱՎՋԱՎԱԹՃԵԱՆ

Ներկայ Դպրապետուհի

ՊՐ· Յ· ՄԱՆԱՍԵԱՆ

Նախկին Դպրապետ

Մեր ազգն ու եկեղեցին անշուշտ չէին կրնար պարծենալ քաղաքական կզօրութեամբ ու համրանքով։ Մենք, սակայն, ունէի անխորտակելի կենք մը ունինք, որով դարերով կարողացած ենք ապրիլ եւ կը հաւատանք որ պիտի շարունակենք ապրիլ։ Այդ կենքը նախ մեր լոյս հաւատքն է քրիստոնէական, եւ երկրորդ՝ մեր ազգային մշակոյթը, մեր ընկուն հայկական։

ՎԱՉԳԷՆ Ա.

Կրտսերներու բաժին

Հայաստանեայց Առաքելական
Եկեղեցւոյ Երիտասարդաց Կազ-
մակերպութիւն, Մոնթրէալ.

Երէցներու բաժին

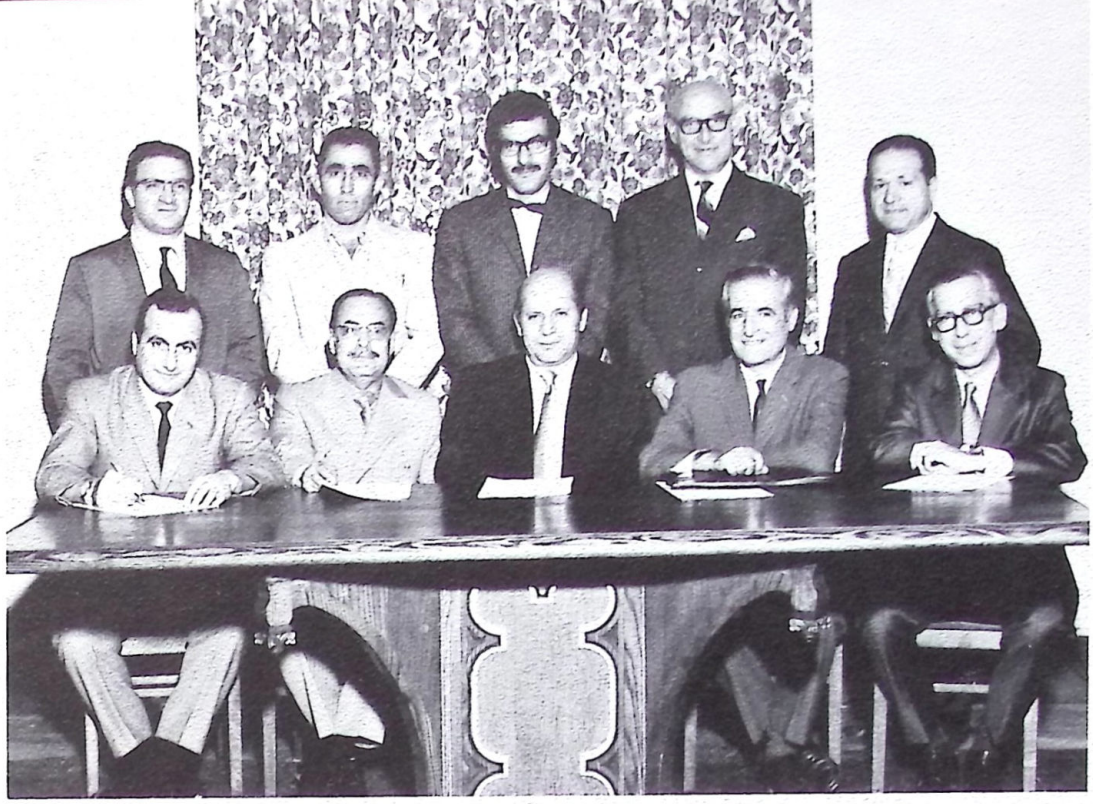
ԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Եկեղեցի եւ երիտասարդութիւն չատ բնական ու հասարակ բառեր են որեւէ լեզուի մէջ որոնք որեւէ կապակցութիւն չեն յարուցաներ մեր մտքերուն մէջ: Բայց Հայ Եկեղեցին ու Հայ Երիտասարդութիւնը տարբեր զուգորդութիւն մը կը ներկայացնեն: Կը հաւատանք թէ Հայ ժողովուրդը պոյատեւեց որովհետեւ ամէն նոր սերունդ իր կարգին մնաց սերտօրէն կապուած իր Եկեղեցիին ու բարքերուն:

Եթէ մեր տարիքը ներէր պիտի փորձէինք դէպի անցեալը լքնել, սուզուիլ դարերու սանդուխէն վար, ու յետոյ յետադարձ ակնարկով պիտել թէ ինչպէս կը կերտուի ապագան, յստակօրէն ըմբռնելու համար մեր պարտականութիւնը ու պահպանելու համար անցեալի ժառանգը:

Նոր տեսակէտներու եւ ըմբռնումներու չրջան մըն է սա որ կը բոլորենք, որուն մէջ, կը հաւատանք թէ, երիտասարդութիւնը պէտք ունի Եկեղեցիին, ոչ թէ քարաչէն զանգուածներու՝ այլ հոգեկան լուսաւորումի: Բայց նոյն ժամանակ Եկեղեցին ալ պէտք ունի Երիտասարդութեան, որովհետեւ Եկեղեցիներու ապագան պայմանաւորուած է նոր սերունդներուն ցոյց տալիք հետաքրքրութեամբը:

Այս անհերքելի իրողութիւնը մեզի պատասխանատուութեան կոչ մը չի՞ դներ մեր տարեց սերունդին ուսերուն վրայ՝ հանդէպ Երիտասարդութեան: Այս օրերու խանդավառութեան մէջ արդեօք լաւ չըլլա՞ր որ դէթ պահ մըն ալ Եկեղեցիին ապագային մասին մտածենք եւ ընենք բոլոր կարելին որպէսզի նոր սերունդը կապուած մնայ Եկեղեցիին ու այս ամէն արժէքներուն որոնց խորհրդանշանն է Ան:

Հ. Բ. Ը. Մ.Ի ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Լեւոն Քէօփրիւլեան, Պերճ Խանճեան, Նուպար Սուքիասեան, Քեռովբէ Պտուկեան, Օննիկ Օհաննէսեան, Յակոբ Զավզավաքճեան, Անդրանիկ Թադէոսեան, Տոքթ. Ստեփան Հանէսեան, Յակոբ Զիլինկիրեան, Օննիկ Պալեան

Բացակայ՝ Տոքթ. Արշաւիր Կէօնճեան

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Նստած՝ ձախէն աջ՝ Տոքթ. Յակոբ Գարակէօզ, Զարեհ Արսլանեան, Անդրանիկ Հիւր

Ոտքի՝ ձախէն աջ՝ Ժորժ Գարաճքիլ, Լեւոն Բիւզանդեան, Գրիգոր Գարագաշ, Ներսէս Եալտըզճեան

Բացակայ՝ Տոքթ. Մարտիկ Սահակեան, Գաբրիէլ Պասմաճեան

ԹԼՓԼԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

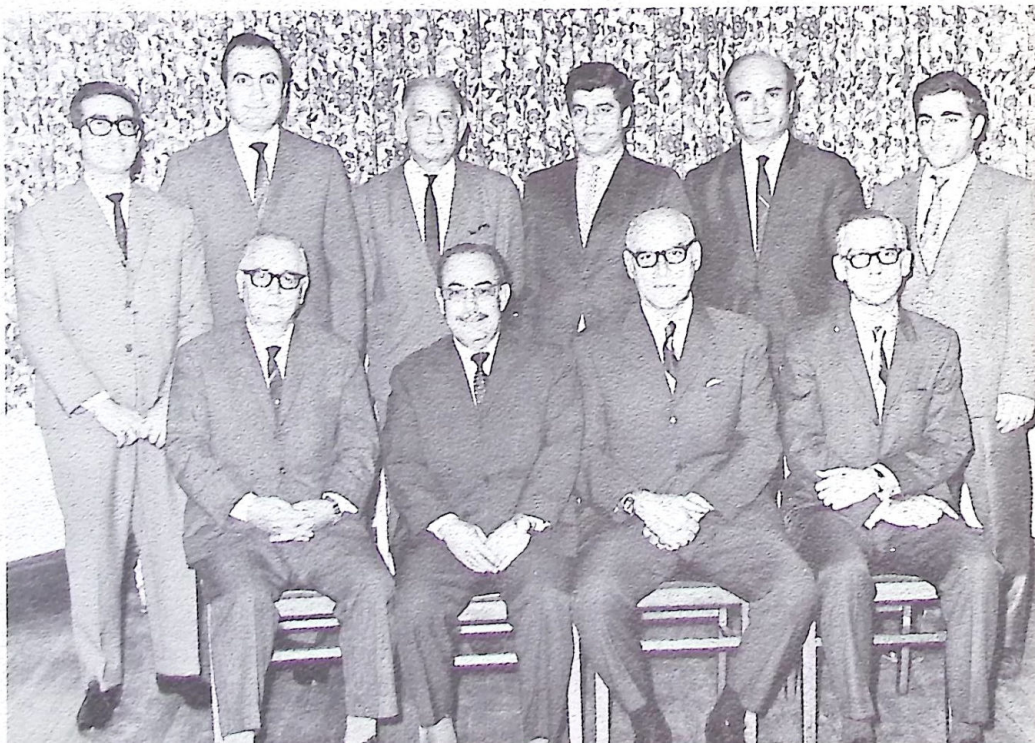
Նստած՝ ձախէն աջ՝ Վ. Գազանճեան, Տիկ. Վ. Պալեան, Տոքթ. Ա. Կէօնճեան (Ատենապետ)

Ոտքի՝ ձախէն աջ՝ Օ. Սիւրմէնեան, Հ. Թորիկեան, Ն. Երկանեան, Ն. Եազրճեան, Վ. Թաշճեան, Ա. Ղարիպեան

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Ձախէն աջ՝ Հայկ Մարկոսեան, Պերճ Խանճեան, Յակոբ Ջիլինկիրեան, Օննիկ Օհաննէսեան, Կարպիս Աբօշեան, Լեւոն Քէօփրիւլեան, Պետրոս Աբգարեան, Յակոբ Մուրատեան, Մարտիկ Թաթիկեան, Տոքթ. Հայկ Պալթաճեան

Բացակայ՝ Ալեքսիս Քէօհնէճեան

Հ · Մ · Ը · Մ ·ի խումբ մը գայլիկներ
իրենց խմբապետով եւ փոխ խմբապետով

Հ · Մ · Ը · Մ ·ի խումբ մը արծուիկներ
եւ խումբ մը արեւոյշներ
իրենց երեք փոխ խմբապետուհիներով

Հ · Մ · Ը · Մ ·ի խումբ մը արիներ
իրենց խմբապետով եւ փոխ խմբապետներով

Հ · Մ · Ը · Մ ·ի աղջկանց
պասէբոլի խումբը

Հ · Մ · Ը · Մ ·ի պասէբոլի
առաջին դասակարգի խումբը

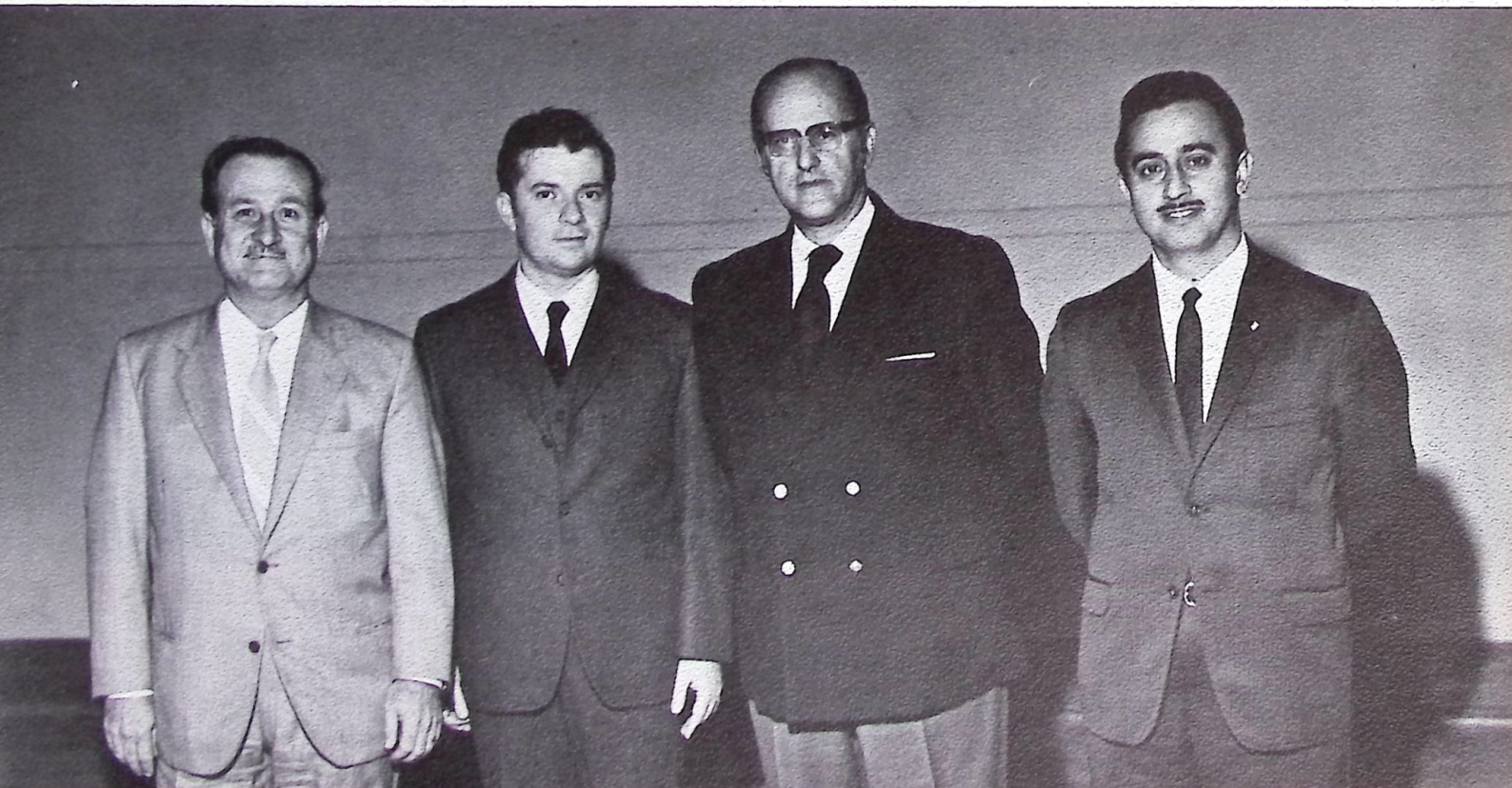
ՏԻԱՐ ՀԵՐԻ ԳԼՂՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ճարտարապետ Ֆիլատելֆիայէն, որ սիրայօժար պատրաստեց կառուցուելիք եկեղեցւոյ յատակագիծերը։

Մասնակիտական Ցանճնախումբ՝ որ պիտի կառուցուելիք եկեղեցիին ճարտարապետական նախագիծերով՝

Ձախէն աջ՝ Կայծակ Օղիկեան, Կարօ Շաւղեան, Պետրոս Քիւչիւճ, Հայկ Միսաճեան

Բացակայ՝ Ալպէռ Մարտիկեան

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ՈՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ՄՈՆԹՐԷԱԼԻ ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔ. ՍՐԲ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՆՈՒԷՐՆԵՐ ՄԱՑՐ ՏԱՃԱՐԻՆ

Մայր Խորան՝ Տիար Գրիգոր Մազմանեան

Մայր Խորանի վարագոյր՝ Տիար Ռուբէն Գալալեան

Մկրտութեան Աւազան՝ Տէր եւ Տիկին Վահան Տէմիրճեան

Սուրբ Միւռոնի ապաւեն՝ Տէր եւ Տիկին Արամ Կուտսուզեան

Տիրամօր նկար, Մայր Խորանի՝ Տէր եւ Տիկին Սուրէն Գասապեան

Եպիսկոպոսական աթոռ՝ Խումբ մը Տիկիններ

Սուրբ Գէորգի նկար՝ Տէր եւ Տիկին Գէորգ Ճանկուլ

Սուրբ Յարութեան նկար՝ Տէր եւ Տիկին Սերովբէ Գույումճեան

Զոյգ մը ջահ՝ Տէր եւ Տիկին Օննիկ Ալեքսանեան
եւ Արտաշէս Վարճապետեան

Թափօրի Խաչ՝ Սոնիա Գույումճեան

Գերեզմանի Թաղման՝ Օննիկ Զատրճեան

16 Դպրաց չափիկ՝ Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մանուկեան

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ ԽԱՉԻ ԿՆՔԱՀԱՅՐԵՐ

Կարապետ Ածէմեան

Արամ Կուտսուղեան

Անդրանիկ Հիւր

Նուպար Սուքիասեան

Խորէն Տողրամաճեան

Աչոտ Գարեգեան

Մարտիկ Հազարեան

Երուանդ Շիշմանեան

Տոքթ. Արթօ Տէմիրճեան

Յակոբ Քէսթէքեան

Տիրան Օհաննէսեան

Եղիա Թոսունեան

Հայկ Մխաքեան

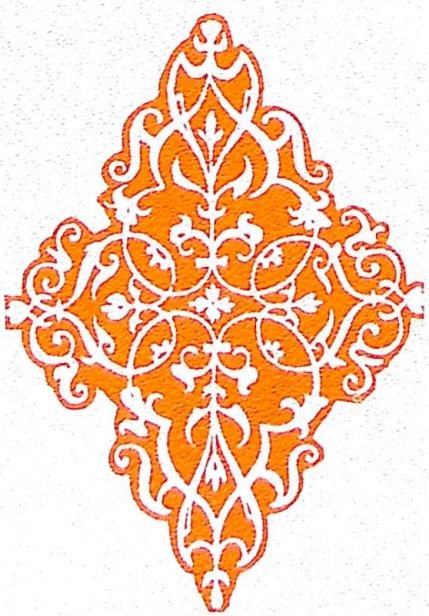
Քերովբէ Պոյաճեան

Ժիրայր Տէրվիշեան

Լիւսիկ Քէսթէքեան

Տրատարակության նուիրատուներ

ՊՐ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ	ՆԻՒ ԵՈՐԳ
ՏԻԿԻՆ ԱՍԴԱՐՃԻ Վ.	
ՊՐ. ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ Ա.	
ՊՐ. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ Ս.	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՏՈՔԹ. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ Վ.	
ՊՐ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ Մ.	
ՊՐ. ԳԱՍԱՊԵԱՆ Ե.	
ՏԻԿԻՆ ԳԱՐԻՊԵԱՆ Ե.	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳՈՆԻՆԿ ՈՒ.	
ՊՐ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ Տ.	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՏՈՔԹ. ԿԻՒԼԷԶԵԱՆ Հ.	ԼԻՆ (ՄԱՍ.)
ՊՐ. ԿՐԷԿՈՐԻ Ռ.Գ.	ՆԻՒ ԵՈՐԳ
ՊՐ. ԶԱՒԷՆ ՀԱԼԷՃԵԱՆ	ՆԻՒ ԵՈՐԳ
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՀԻՒՍԵԱՆ Հ.	ՏԻԴՐՈՅԴ
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Ա.	ՏԻԴՐՈՅԴ
ՊՐ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ Ա.	ՎԱՆԳՈՒՎԸՐ
ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿ.	ՏԻԴՐՈՅԴ
ՊՐ. ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ Ա	
ՊՐ. ՄԵԼԻԳԵԱՆ Կ.	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ	ՆԻՒ ՃԸՐՍԻ
ՏԻԿԻՆ ՊԱԼԹԱՃԵԱՆ Ա.	
ՊՐ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ Գ.	
ՊՐ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ Յ.	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ Տ.	ՊՈՍՏՈՆ
ՈՄՆ	ՆԻՒ ԵՈՐԳ
ՊՐ. ՍՕՍՈՅԵԱՆ Ա. ՝Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ՊԵՐՃՈՒՀԻ ՍՕՍՈՅԵԱՆԻ՝	
ՊՐ. ՏԷՐՊԵՏՐՈՍԵԱՆ	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ Յ.	
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՓԱՊՈՒՃԵԱՆ Թ.	
ՕՂԻԿԵԱՆ Վ. ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ	

Այս Յուշամատեանը հրատարակուած է Մոնթրէալի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարի 5–6 Դեկտեմբեր 1970, օծման առիթով:

Որին չնորհակալութիւններս կը յայտնեմ հետեւեալ անձերուն ո-րոնք իրենց գործօն մասնակցութիւնը բերին այս յուշամատեանի պատ-րաստութեան աշխատանքներուն.

Ա. Արթինեան, Գ. Գըլճեան, Մ. Գուլումճեան, Ք. Պտուկեան, Պ. Էսէն, Մ. Շամլեան, Կ. Շամլեան, Ն. Ուզունեան, Ե. Պեքմէզճեան, Կ. Օղիկեան եւ «Պայքար» Հաստատութիւն:

ԱՐԱՄ ԿՈՒՏՍՈՒԶԵԱՆ
Պատասխանատու